

Elżbieta Kołodziejska*

Edyta Mianowska**

ABSOLWENCI PEDAGOGIKI NA RYNKU PRACY. LOSY ZAWODOWE ABSOLWENTÓW UNIWERSYTETU ZIELONOGÓRSKIEGO

Wymagania akredytacyjne, oczekiwania rynku pracy, zabieganie o prestiż poszczególnych szkół wyższych oraz pytania artykułowane w debacie publicznej o jakość kształcenia na różnych poziomach edukacji doprowadziły do wzmocnienia zainteresowania władz uczelni jakością i efektywnością kształcenia. Jakość kształcenia wyznaczają między innymi: jakość zarządzania uczelnią, zadowolenie ze studiowania, satysfakcja kadry akademickiej z pracy oraz ocena przygotowania studentów do zawodu. Niektóre komponenty są oceniane przez społeczność akademicką pracowników i studentów, a inne przez pracodawców (Brzezińska, Brzeziński 2000). Definiując efektywności kształcenia szkół wyższych Kazimierz Denek (1980) wskazuje na efektywność wewnętrzną, wyrażającą opanowanie wiadomości, umiejętności i postaw przewidywanych planem studiów oraz efektywność zewnętrzną, rozumianą jako wykorzystanie wiedzy i umiejętności w pracy zawodowej. Efektywność wewnętrzna jest stale monitorowana przez kadry akademicką. Tę drugą weryfikuje rynek pracy. Problematyka związków między sposobami kształcenia a losami zawodowymi absolwentów, a w szczególności kwestie związane z podjęciem pierwszej pracy stają się przedmiotem uwagi nie tylko badaczy społecznych, ale też osób odpowiedzialnych za organizację kształcenia (Wójcik 2001). Wiedza o losach zawodowych byłych studentów mo-

***Elżbieta Kołodziejska** – doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki, adiunkt w Zakładzie Metodologii Badań Wydziału Pedagogiki, Socjologii i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego. Zainteresowania badawcze Autorki obejmują kilka obszarów, w szczególności proces socjalizacji młodzieży szkolnej, pedagogikę szkoły wyższej oraz zastosowanie technologii informacyjnych w badaniach społecznych. Uczestniczyła w projekcie „Lubuskie Trójmiasto – kwalifikacja a rynek pracy”.

****Edyta Mianowska** – doktor nauk humanistycznych w zakresie pedagogiki; absolwentka matematyki, którą ukończyła w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Zielonej Górze oraz informatyki, którą studiowała i ukończyła na Politechnice Zielonogórskiej; aktualnie pracuje na Uniwersytecie Zielonogórskim w Zakładzie Metodologii Badań na stanowisku adiunkta. Jest autorką monografii: *Strategie społecznego uczestnictwa młodzieży* (2008) oraz kilkunastu artykułów. Jest członkiem zespołu badawczego prowadzącego badania procesu socjalizacji młodzieży, edukacji i jakości kształcenia.

że być wykorzystana zarówno do poprawy jakości procesu kształcenia, jak i w celach marketingowych, przy rekrutacji nowych studentów. Wprawdzie pedagogika jest kierunkiem, który cieszy się, mimo niżu demograficznego stałym, dużym zainteresowaniem kandydatów, jednak w opinii obiegowej uznawana jest za kierunek o niskiej efektywności zewnętrznej, wybierany często przez osoby niemające „innego pomysłu na życie”. Tym bardziej poznawanie losów zawodowych absolwentów tego kierunku wydaje się ciekawe poznawczo.

W artykule przedstawiamy wybrane wyniki badań losów zawodowych absolwentów kierunku pedagogika Wydziału Pedagogiki Socjologii i Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Zielonogórskiego. Ostatnie badania losów absolwentów tego kierunku prowadzone były w latach 80., kiedy wydział był częścią Wyższej Szkoły Pedagogicznej (Zielińska 1997).

Przeprowadzone przez nas badania mają zapoczątkować systematyczne śledzenie losów zawodowych absolwentów wydziału poprzez uzyskiwanie od nich informacji zwrotnych. Ich celem było zdobycie wiedzy na temat przebiegu kariery edukacyjno-zawodowej absolwentów pedagogiki Uniwersytetu Zielonogórskiego. Poza opisem sytuacji zawodowej absolwentów, poszukiwaliśmy związków między aktywnością badanych w roli studenta, specyfiką ukończonego kierunku, a ich aktualną sytuacją na rynku pracy.

Zgromadzone dane miały również pozwolić na weryfikację tezy mówiącej o trudnej sytuacji absolwentów pedagogiki na rynku pracy. Mamy przy tym świadomość, że rezultaty naszych badań nie przyniosą zdecydowanych rozstrzygnięć tej kwestii, dostarczą jedynie argumentów podtrzymujących lub osłabiających taki pogląd.

W badaniach koncentrowaliśmy się głównie na sytuacji zawodowej absolwentów, ale prosiłyśmy także o retrospektywną ocenę przygotowania do zawodu, wyboru kierunku studiów i czasu spędzonego na uczelni. Interesowało nas także, czy absolwenci są skłonni rekomendować uczelnię, wydział i kierunek innym. Prezentacja wszystkich uzyskanych wyników wykracza poza ramy tego artykułu. Z szeregu problemów badawczych, którym podporządkowane zostały badania losów absolwentów Uniwersytetu Zielonogórskiego wybrałyśmy te, w których stawiane są pytania o warunki startu w zawodzie i aktualną sytuację absolwentów na rynku pracy. Prezentując wyniki badań skupimy się zatem na odpowiedzi na dwa pytania badawcze:

1. Co zdaniem absolwentów pomogło, a co utrudniło im start w zawodzie?
2. Jaka jest sytuacja zawodowa absolwentów pedagogiki UZ z uwzględnieniem ukończonych specjalności?

Aby najpełniej rozpoznać sytuację zawodową, wykorzystaliśmy szereg wskaźników diagnozujących różne jej aspekty. Najobszerniejsza część pytań dotyczyła sytuacji zawodowej absolwentów, w szczególności ich aktywności zawodowej. W tym przypadku kateria odpowiedzi uwzględniała nie tylko fakt świadczenia pracy, ale także jej związek z uzyskanym wykształceniem. Wskaźnikami sytuacji absolwentów na rynku pracy uczyniliśmy między innymi charakter zatrudnienia i lokalizację miejsca pracy oraz stabilność zatrudnienia. Diagnozę sytuacji zawodowej oparliśmy na również na takich wskaźnikach aktywności zawodowej, jak czas podjęcia pracy i miejsca jej poszukiwania.

W badaniach rozszerzyliśmy pojęcie absolwenta ponad definicję GUS czy urzędów pracy. Populację generalną stanowiły osoby, które zakończyły edukację w uczelni w ciągu ostatnich pięciu lat (od roku akademickiego 2004/2005 do 2008/2009). Wybór przedziału czasowego ma związek z przekształceniem w 2001 roku Wyższej Szkoły Pedagogicznej i Politechniki Zielonogórskiej w Uniwersytet Zielonogórski. Nasi respondenci rozpoczynali naukę jako pierwsze roczniki uniwersytetu, co mogło zmienić wagę ich dyplomów na rynku pracy.

Badania miały charakter sondażu diagnostycznego. Przygotowując kwestionariusz ankiety uwzględniliśmy podobny zakres informacji jak w badaniach GUS. Do gromadzenia danych wykorzystaliśmy ankietę on-line, umieszczoną na stronie wydziału w zakładce dedykowanej absolwentom. Ze względu na elektroniczną formę ankiety ograniczyliśmy jej objętość do niezbędnego minimum. Dla uniemożliwienia lub przynajmniej utrudnienia dostępu do ankiety przypadkowym internautom wypełnienie ankiety wymagało podania hasła. W listownym zaproszeniu skierowanym do wszystkich 2257 absolwentów kierunku pedagogika z lat objętych badaniem zamieściliśmy hasło dostępu. Prowadzenie badań z pomocą internetu jest tańsze i wygodne dla badaczy i respondentów, jednak rodzi wątpliwości co do ostatecznego kształtu próby. Także i my nie byliśmy wolne od takich wątpliwości, ale przeważały argumenty ekonomiczne.

Na prośbę udziału w badaniach odpowiedziało 515 byłych studentów wydziału, co stanowi 23% populacji. Struktura próby odzwierciedla strukturę populacji generalnej pod względem płci, roku ukończenia studiów oraz specjalności (tabela 1).

Tabela 1

Struktura próby

	Populacja		Próba	
	N	%	N	%
Płeć				
kobiety	1997	88,5	476	92,4
mężczyźni	260	11,5	39	7,6
Rok ukończenia studiów				
do 2007	1126	49,9	263	51,1
2008-2009	1131	50,1	252	48,9
Ukończona specjalność¹				
AK	243	10,8	37	7,2
EMiI	146	6,5	36	7,0
EWiP	317	14,0	75	14,6
OiPNS	467	20,7	106	20,6
PS	389	17,2	97	18,8
RzPS	325	14,4	74	14,4
OiKŻ	148	6,6	31	6,0
PP	208	9,2	49	9,5
Ogólna	14	0,6	10	1,9
Razem	2257	100,0	515	100,0

W badaniach uczestniczyły w większości kobiety (92,4%), co wynika ze specyfiki kierunku, którego absolwentki stanowią 88,5%. Prawie jedna czwarta (24,1%) respondentów to obecni mieszkańcy Zielonej Góry, na-

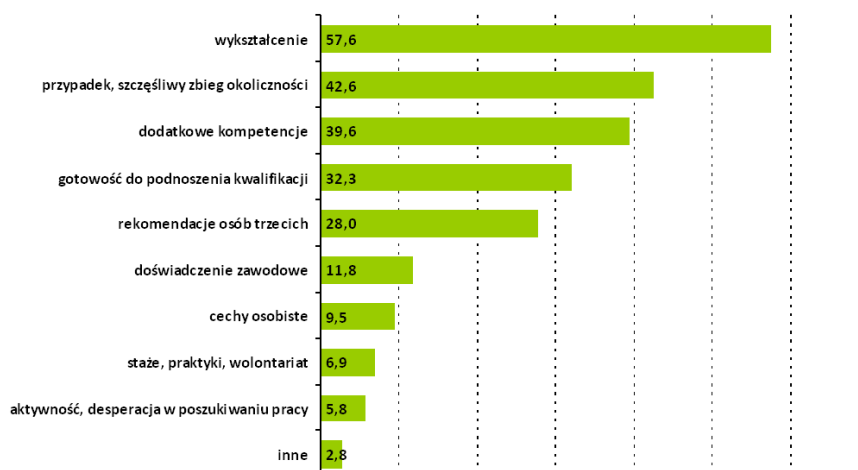
¹AK – Animacja kultury, Animacja kultury i sportu; EMiI – Edukacja medialna i informatyczna; EWiP – Edukacja wczesnoszkolna i przedszkolna, Zintegrowana edukacja wczesnoszkolna; OiPNS – Opieka i profilaktyka niedostosowania społecznego, Resocjalizacja i profilaktyka osób niedostosowanych społecznie, Rewalidacja osób chorych, Opieka i profilaktyka środowiskowa; PS – Praca socjalna, Pomoc społeczna, Opieka środowiskowa; RzPS – Resocjalizacja z poradnictwem specjalistycznym, OiKŻ – Organizacja życia szkoły i praca opiekuńczo-wychowawcza; PP – Poradnictwo, Pedagogika pracy i poradnictwo zawodowe; Ogólna – Pedagogika ogólna.

tomiast większość (67,4%) stanowią mieszkańcy miejscowości oddalonych o więcej niż 15 kilometrów od Zielonej Góry, z czego 50,1% zamieszkuje wsie i małe miasta. Niewielki odsetek to emigranci. Poza Polską mieszka 4,3% respondentów. Absolwenci biorący udział w badaniach ocenili swoją aktualną sytuację materialną najczęściej jako zadowalająca (42,7%) i raczej dobrą (33,9%), co dziesiąty respondent deklarował jako bardzo dobrą (10,7%), a 12,5% określiło jako złą.

ABSOLWENCI NA RYNKU PRACY – WYNIKI BADAŃ

Czynniki pomagające i utrudniające start w zawodzie

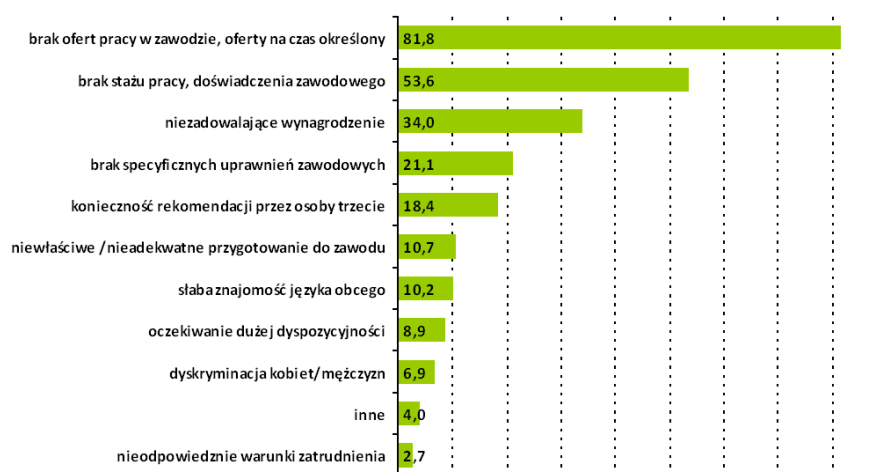
Diagnostując losy zawodowe absolwentów pedagogiki zadałyśmy pytanie respondentom o to, co szczególnie pomogło im znaleźć pierwszą pracę (wykres 1), a co zapamiętali jako przeszkodę w jej uzyskaniu (wykres 2).

Wykres 1. Czynniki pomagające w zdobyciu pierwszej pracy (dane w %).

Badani najczęściej poza warunkiem koniecznym, jakim jest formalne wykształcenie, wskazywali na przypadek i zbieg okoliczności (42,6%) jako czynnik, który im pomógł w zdobyciu pierwszej pracy. Ich zdaniem, aby otrzymać pracę trzeba być „we właściwym czasie i we właściwym miejscu”. Znaczny odsetek wskazań na czynniki pomocne w otrzymaniu pracy, takie jak: przypadek, zbieg okoliczności oraz rekomendacje osób trzecich (28,0%) pokazuje, że niektórzy absolwenci pedagogiki nie mają poczucia sprawstwa i przekonania, że to oni są autorami swojego losu, że to od ich działań i uporu zależy możliwość znalezienia własnego miejsca na rynku pracy.

Atutem, który zdaniem wielu (39,6%) podnosił wartość kandydata do pracy były także dodatkowe kompetencje i gotowość do podnoszenia kwalifikacji (32,3%). Doświadczenie zawodowe, odbyte staże były wskazywane jako pomocne w uzyskaniu pracy przez znacznie mniejszy odsetek badanych (11,8%). W odpowiedziach otwartych absolwenci podkreślali wagę uporu i determinacji, umiejętności prowadzenia rozmowy kwalifikacyjnej, odwagi w poszukiwaniu pracy poza regionem w dużych, renomowanych firmach.

Wykres 2. Przeszkody, jakie napotkali absolwenci poszukując pracy (dane w %).

Poszukując pracy, absolwenci napotykali na liczne przeszkody, które uniemożliwiały uzyskanie zatrudnienia. Poproszeni przez nas o odpowiedź na pytanie: jakie przeszkody napotkali poszukując pracy, respondenci w zdecydowanej większości wymieniali brak ofert pracy w zawodzie lub też oferty na czas określony (81,8%). Taka opinia respondentów o możliwości ich zatrudnienia nie napawa optymizmem, bowiem pokazuje, że absolwenci chcieliby pracować w zawodzie zgodnym z posiadanymi kwalifikacjami, ale napotykać na starcie na obiektywne trudności w postaci ograniczonej liczby ofert pracy. Obecna sytuacja gospodarcza Polski nie rokuje poprawy w tym zakresie, a raczej można się spodziewać likwidacji części dotychczasowych miejsc pracy, między innymi na skutek łączenia placówek edukacyjnych.

Ponad połowa respondentów (53,6%) wskazywała na brak stażu pracy i doświadczenia jako przeszkodę w zdobyciu pracy. Oznacza to, że pewnym przeszkodą, które napotykać absolwenci na początku kariery zawodowej nie są w stanie sprostać, nie podejmując dodatkowej aktywności już na studiach. Co ciekawe, posiadanie doświadczenia nie było wymieniane jako

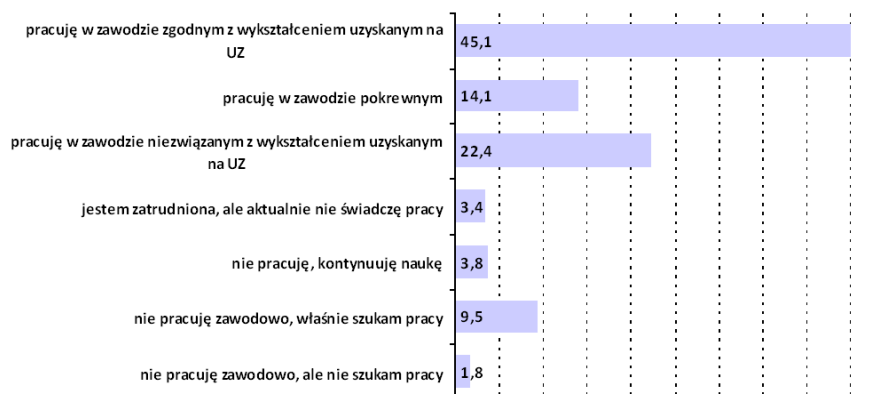
szczególnie pomocne w znalezieniu pracy (11,8%). Dla 34,0% respondentów przeszkodą w podjęciu pracy było niezadowalające wynagrodzenie.

Niewłaściwe, nieadekwatne przygotowanie do zawodu i słaba znajomość języków obcych wskazywane było jako przeszkoda w staraniu się o pracę przez niewielki odsetek absolwentów (10%). Biorąc pod uwagę fakt, że pracodawcy wymagają znajomości języków obcych i kwalifikacji można przypuszczać, że absolwenci pedagogiki są w stanie tym wymaganiom sprostać.

Sytuacja zawodowa absolwentów pedagogiki UZ

Podstawowa w ocenie sytuacji zawodowej absolwentów jest informacja o ich aktywności na rynku pracy. Aktywność zawodową badanych przedstawia wykres 3. Wskaźnik zatrudnienia absolwentów pedagogiki UZ wynosi 81,6%. Zbliżony odsetek w skali kraju (80% dla absolwentów szkół wyższych) zaprezentowano w raporcie GUS z monitoringu rynku pracy, w tym badań absolwentów, w II kwartale 2009 roku (Zgierska 2010, s. 6).

W zawodzie zgodnym z wykształceniem pracuje 45,1% badanych. Podobny wynik uzyskano w badaniach przeprowadzonych wśród pracujących mieszkańców Lubuskiego Trójmieścia przez zespół pracowników Instytutu Socjologii w 2007 roku (Mielczarek-Żejmo, Lisowski 2008, s. 62). Co piąty absolwent (22,4%) aktualnie pracuje w zawodzie niepowiązanym z posiadanym wykształceniem.

Wykres 3. Aktywność zawodowa absolwentów (dane w %).

Studia na kierunku pedagogika UZ realizowane są w wielu specjalnościach, przy czym niektóre z nich przygotowują do zawodów, do których dostęp regulują przepisy resortowe, między innymi MEN – jeśli chodzi o spe-

cialności nauczycielskie – czy MPiPS – w przypadku zatrudnienia w charakterze pracownika socjalnego. Najczęściej pracują dużo częściej niż inni w swoim zawodzie (74,3%) absolwenci edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej. Prawdopodobnie wybór tej specjalności, ukierunkowanej na zdobycie ściśle określonego zawodu nauczyciela powoduje, że jej absolwenci trafiają w większości do pracy, do której zostali przygotowani, do szkół i przedszkoli. Tylko 10,8% z nich nie pracuje zawodowo. Może to oznaczać z jednej strony, że absolwenci specjalności nauczycielskiej wybierają ją z pewną determinacją pracy w placówkach edukacyjnych, a z drugiej, że nie są przygotowani do pracy w innym charakterze.

Z kolei absolwenci specjalności wymagającej szczególnych predyspozycji i zainteresowań, tzn. edukacji medialnej i informatycznej, także dającej kwalifikacje nauczycielskie, najczęściej i znacznie częściej niż inni (41,7%) znajdują pracę w zawodzie niezwiązanym z uzyskanym wykształceniem. Jedna czwarta z nich nie pracuje zawodowo. Do zawodu wyuczonego trafiło 19,4% absolwentów tej specjalności, co wydaje się zaskakującym wynikiem, jeśli zważyć, że w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba pracowni komputerowych w szkołach i wydawać by się mogło, że właśnie absolwenci tej specjalności powinni podjąć pracę w zawodzie. Z drugiej strony, prawdopodobnie kompetencje uzyskane podczas studiów są na tyle szerokie, że pozwalają im znajdować zatrudnienie w pracy o charakterze niezwiązanym bezpośrednio z ukończonymi studiami.

Najbardziej rozproszona jest struktura zatrudnienia absolwentów specjalności animacja kultury i animacja kultury i sportu. Taki sam odsetek absolwentów (27,8%) reprezentujących tę specjalność pracuje w zawodzie zgodnym z posiadanym wykształceniem, jak i w zawodzie pokrewnym. Poza wyuczonym zawodem pracuje 19,4%, a jedna czwarta to niepracujący (25,0%). Taka struktura aktywności na rynku pracy pokazuje, że absolwenci kierunku o artystycznym charakterze podejmują różne rodzaje aktywności zawodowej, a czasem nie potrafią znaleźć „swojego miejsca” na rynku pracy.

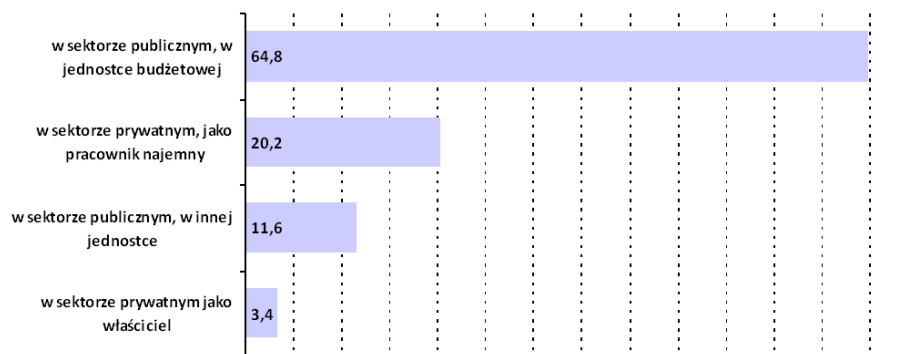
Absolwenci pedagogiki ze specjalnościami z zakresu pedagogiki społecznej (pomoc społeczna, resocjalizacja, opieka i profilaktyka) odnajdują się na rynku pracy w podobny sposób. Największy odsetek z nich (45%) pracuje w zawodzie zgodnym z uzyskanym wykształceniem formalnym, ale też znaczny odsetek (22%) podjął pracę, która nie wiąże się z posiadanym przez nich wykształceniem.

Wśród absolwentów resocjalizacji 64,7% znajduje zatrudnienie w zawodzie wyuczonym lub pokrewnym. Jest to o tyle ważne, że w chwili obecnej to najbardziej popularna specjalność na wydziale. Jednak warto odnotować, że w okresie objętym badaniem liczba studentów na tej specjalności była

zbliżona do liczby studentów innych specjalności, a dziś jest zdecydowanie przeważająca. Czy zatem w miarę dobra sytuacja tych absolwentów może być dobrym prognostykiem dla aktualnych studentów?

Nieco mniej korzystny jest współczynnik zatrudnienia w zawodzie dla reprezentantów takich specjalności, jak opieka i profilaktyka niedostosowania społecznego (56,4%), poradnictwo (58,7%) czy praca socjalna (50,5%), gdzie w zawodzie lub w zawodzie pokrewnym z wykształceniem formalnym podjęło pracę niewiele ponad połowa absolwentów.

Analizując sytuację zawodową absolwentów zapytaliśmy ich o to, w jakim sektorze pracują. Jak pokazują dane (wykres 4), 64,8% absolwentów znajduje miejsce pracy w sektorze publicznym, najczęściej w jednostkach budżetowych: instytucjach edukacyjnych, pomocowych, resocjalizacyjnych.

Wykres 4. Sektory zatrudnienia (dane w %).

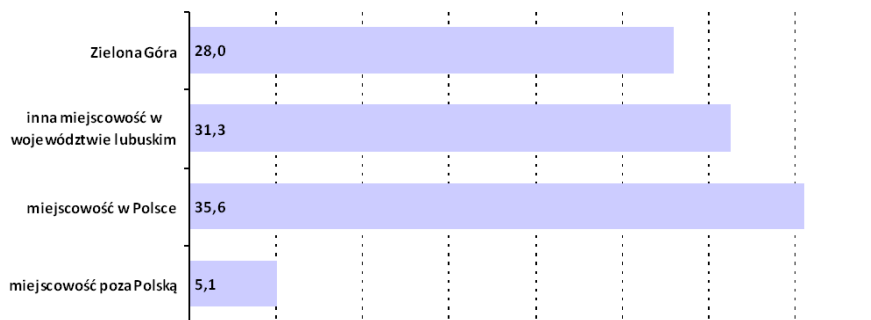
Do sektora prywatnego, np. prywatnych szkół, przedszkoli, placówek opiekuńczych trafiło 20,2% absolwentów, którzy wykonują pracę najemną. Mimo komercjalizacji rynku usług edukacyjnych i opiekuńczych minimalna liczba absolwentów pedagogiki jest właścicielami firm. Może to oznaczać z jednej strony, że nie czują się wyposażeni przez uczelnię w kompetencje niezbędne do prowadzenia biznesu, ale też z drugiej strony, być może brak zasobów finansowych nie pozwala na tworzenie własnych placówek. Absolwenci startujący na rynku pracy mogą nie posiadać odpowiedniego kapitału i mieć trudności z uzyskaniem potrzebnego wsparcia finansowego ze strony banków. Biorąc pod uwagę ogromne w chwili obecnej możliwości finansowania inwestycji z funduszy pomocowych Unii Europejskiej, nasuwa się spostrzeżenie, że uczelnia powinna wyposażać studentów w wiedzę na temat sposobów ich pozyskiwania.

Porównując aktywność zawodową i charakter zatrudnienia ustaliliśmy,

że praca w zawodzie zgodnym z posiadanym wykształceniem oznacza prawie zawsze pracę w jednostkach budżetowych, gdzie zatrudnienie znalazło 89,3% spośród pracujących w zawodzie. Zaledwie 3,1% osób pracujących zgodnie z uzyskanymi kwalifikacjami pracuje w sektorze prywatnym jako pracownik najemny, czyli w prywatnych szkołach, przedszkolach lub placówkach opiekuńczych.

Osoby pracujące w zawodzie niezwiązanym z posiadanym wykształceniem najczęściej (49,5%) pracują w sektorze prywatnym jako pracownik najemny. Oznacza to, że podejmując studia na kierunku pedagogika studenci zainteresowani wykonywaniem zawodu pedagoga, w przyszłości „skazani” są na poszukiwanie miejsc pracy w jednostkach budżetowych. W strukturze zatrudnienia naszych respondentów nie znalazła odzwierciedlenia rosnąca liczba prywatnych placówek edukacyjnych i opiekuńczych. Na przykład w Zielonej Górze funkcjonuje w bieżącym roku dziewięć prywatnych przedszkoli, a jeszcze kilka lat temu było jedno. Być może w tych placówkach chętniej zatrudnia się kadrę z większym doświadczeniem zawodowym.

Studenci pedagogiki UZ rekrutowani są wśród mieszkańców Zielonej Góry i okolic. Wśród wszystkich absolwentów, w trakcie studiów 20,0% było mieszkańcami Zielonej Góry, 45,1% województwa lubuskiego i 34,9% przyjechało na studia spoza województwa. Gdzie szukali i gdzie znaleźli pracę? Największy odsetek naszych aktywnych zawodowo absolwentów (35,6%) pracuje i mieszka poza województwem lubuskim. Ponad jedna czwarta z nich pracuje w Zielonej Górze (28,0%). W województwie lubuskim znalazło zatrudnienie 31,3% respondentów czynnych zawodowo, a odsetek pracujących poza Polską wynosi 5,1%. Powyższe dane ilustruje wykres 5.

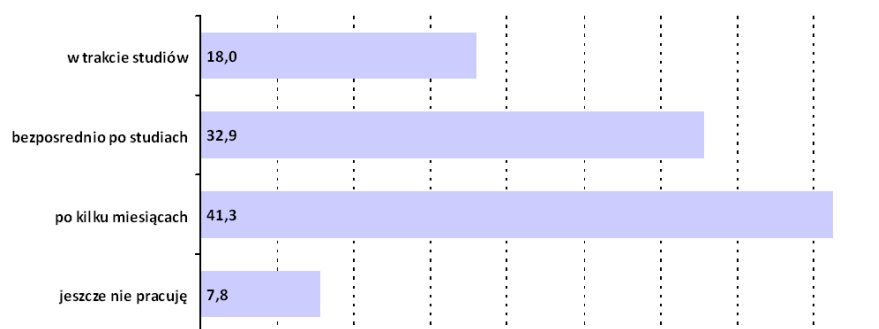
Wykres 5. Lokalizacja miejsca pracy (dane w %).

Porównując miejsce poszukiwania pracy z miejscem jej wykonania ustaliliśmy, że najskuteczniejsze było poszukiwanie pracy poza naszym wo-

jewództwem. Spośród osób poszukujących pracy w Polsce poza lubuskim 97,5% znalazło pracę. Co więcej, wśród osób, które deklarowały poszukiwanie pracy niezależnie od lokalizacji 40,5% również stanowią ci, którzy w czasie badań pracowali poza naszym województwem. Skuteczne, choć dla mniejszego odsetka osób były poszukiwania pracy w samej Zielonej Górze, bowiem 83,5% absolwentów szukających zatrudnienia na zielonogórskim rynku pracy znalazło ją. Mniej niż 70% to osoby, które szukały i znalazły pracę w województwie, przy czym w tej kategorii respondentów 25,7% stanowią osoby, które realizują się zawodowo w Zielonej Górze.

Takie wyniki wskazują, że absolwenci w poszukiwaniu pracy zmienili miejsce zamieszkania, opuścili być może nie tylko miasto, ale i województwo. Co z kolei oznacza, że wbrew obiegowej opinii o lokalnym zasięgu Uniwersytetu Zielonogórskiego nasi absolwenci zasilają rynek pracy w całej Polsce. Z drugiej jednak strony, szczególnie dla studentów z naszego województwa, którzy wraz z mieszkańcami Zielonej Góry stanowią ponad połowę kandydatów na studia jest to sygnał, że nasz lokalny rynek pracy być może nie będzie w stanie wchłonąć kolejnych roczników absolwentów pedagogiki.

Dopełnieniem obrazu startu absolwentów pedagogiki UZ na rynku pracy jest informacja o tym, po jakim czasie od ukończenia studiów rozpoczęli pracę zawodową (wykres 6).

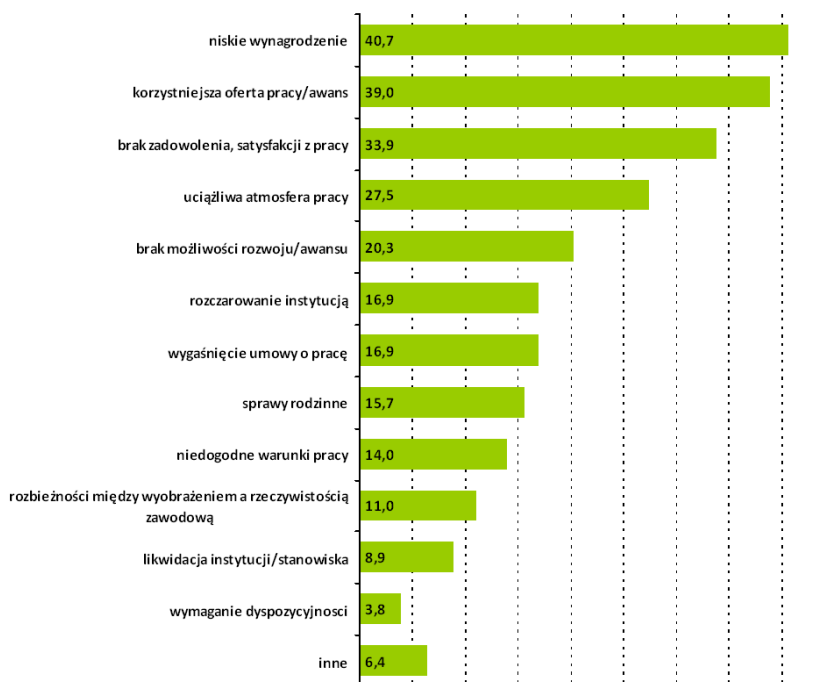

Wykres 6. Czas rozpoczęcia pracy zawodowej (dane w %).

Największy odsetek respondentów (41,3%) startował w zawodzie po upływie kilku miesięcy (powyżej 2) lub bezpośrednio po studiach (32,9%). Przy czym w opinii respondentów bezpośrednio po studiach oznacza także podjęcie pracy po krótkich 1-2 miesięcznych wakacjach. W ciągu roku od ukończenia studiów pracę podjęło 94,4% spośród pracujących absolwentów uczestniczących w badaniu.

Ostatnim elementem składającym się na opis sytuacji zawodowej badanych absolwentów jest stabilizacja zawodowa w początkowym okresie zatrudnienia i przyczyny ewentualnych zmian. Ponad połowa absolwentów (53,4%) nie zmieniała pracy od ukończenia studiów do czasu udziału w badaniach. Osoby, które zmieniały pracę najczęściej robiły to raz (22,9%), rzadziej dwa razy (10,5%). W jednostkowych przypadkach były to trzy, cztery i więcej zmian pracy. W badanej próbie 7,8% stanowią absolwenci, którzy nie pracują, ale i nie podejmowali pracy.

Różne były przyczyny zmiany pracy. W wielu wypadkach odejście z pracy nie było powodowane wyłącznie jednym czynnikiem. Respondenci mogli wskazać więcej niż jeden, stąd też dane na wykresie 9 nie sumują się do stu.

Wykres 7. Przyczyny zmiany pracy (dane w %).

Najczęstszą przyczyną wskazywaną przez respondentów były niskie zarobki (40,7%). Trudno się temu dziwić, skoro „satysfakcjonujące zarobki” były wskazywane jako najważniejsze oczekiwania absolwentów wobec pierwszej pracy². Wiele z nich zmieniało pracę, jeśli warunki płacowe nie były

²Oczekiwania wobec pierwszej pracy były również przedmiotem referowanych badań, w niniejszym artykule nie są one jednak szczegółowo prezentowane.

satysfakcjonujące. Kolejne ważne powody zmiany miejsca pracy to znalezienie pracy na korzystniejszych warunkach, często związanej z awansem. Respondenci wymieniali także brak satysfakcji i uciążliwą atmosferę. Korzystne warunki pracy, satysfakcja i dobra atmosfera to czynniki, które figurowały również na liście oczekiwań wobec pierwszej pracy, wymieniane niemal w tej samej kolejności przez większość respondentów. Wynika z tego, że zmiana pracy inicjowana była w większości wypadków przez samych absolwentów z powodu niespełnienia oczekiwań. Można powiedzieć, że absolwenci zmieniają pracę z powodów leżących po stronie pracodawców i warunków pracy. Wskazania na likwidację instytucji lub stanowiska jako przyczynę zmiany pracy stanowią mniej 10%. W powiązaniu z faktem, że większość absolwentów znajduje zatrudnienie w sektorze publicznym może to oznaczać względne poczucie bezpieczeństwa w zawodzie, ale kosztem niesatysfakcjonujących zarobków.

Podsumowanie

W artykule zaprezentowałyśmy wybrane aspekty losów zawodowych absolwentów pedagogiki Uniwersytetu Zielonogórskiego, którzy weszli na rynek pracy w okresie ostatnich pięciu lat. Poniżej przedstawiamy najważniejsze ustalenia.

- Wskaźnik zatrudnienia absolwentów pedagogiki UZ wynosi 81,6% i jest zbliżony do współczynnika w skali kraju publikowanego przez GUS.
- W zawodzie zgodnym z wykształceniem uzyskanym na UZ pracuje 45% badanych. Najczęściej pracują w swoim zawodzie absolwenci edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej (74,3%). Absolwenci edukacji medialnej i informatycznej częściej niż pozostali absolwenci pracują w zawodzie niezwiązanym z wykształceniem uzyskanym na UZ (41,7%). Najbardziej rozproszona jest struktura zatrudnienia absolwentów animacji kultury i sportu.
- W przypadku badanych absolwentów praca zgodna z posiadanym wykształceniem oznacza przede wszystkim zatrudnienie w jednostkach budżetowych (89,3%).
- Największy odsetek absolwentów (35,6%) pracuje i mieszka poza województwem lubuskim. W województwie lubuskim znalazło zatrudnienie 31,3% respondentów, a ponad jedna czwarta (28,0%) pracuje w Zielonej Górze. Pracujący poza Polską stanowią 5,1% aktywnych zawodowo badanych.

- Największy odsetek respondentów (41,3%) startował w zawodzie po upływie kilku miesięcy lub bezpośrednio po studiach (32,9%). W trakcie studiów rozpoczęło i kontynuuje pracę 18,0% badanych.
- Ponad połowa badanych nie zmieniała pracy od ukończenia studiów do momentu uczestniczenia w badaniach. Najczęstszymi przyczynami zmiany pracy były niskie zarobki, znalezienie pracy na korzystniejszych warunkach, brak satysfakcji, uciążliwa atmosfera.
- W uzyskaniu pracy w zawodzie pomagają – poza wykształceniem – przypadek, dodatkowe kompetencje i gotowość podnoszenia kwalifikacji. Natomiast utrudnieniem jest brak ofert, brak doświadczenia zawodowego, niezadowalające zarobki, brak dodatkowych uprawnień.

Nasze badania pokazują, że absolwenci pedagogiki, wbrew obiegowej opinii, nie zasilają grona bezrobotnych w większym stopniu niż absolwenci innych kierunków studiów. Znajdują zatrudnienie w zawodzie zgodnym z posiadanym wykształceniem, choć czasem szukanie zajmuje więcej czasu niż by oczekiwali. Ich sytuacja zawodowa mierzona wskaźnikami zatrudnienia nie odbiega zdecydowanie od sytuacji na rynku pracy osób z wyższym wykształceniem. Wyniki badań osłabiają zatem tezę o niekorzystnym położeniu absolwentów pedagogiki na rynku pracy.

Literatura

- BRZEZIŃSKA A., BRZEZIŃSKI J., (RED.) (2000) Ewaluacja procesu kształcenia w szkole wyższej, Wydawnictwo Fundacji Humaniora, Poznań.
- DENEK K. (1980), Pomiar efektywności kształcenia w szkole wyższej, PWN, Warszawa.
- MIELCZAREK-ŻEJMO A., LISOWSKI K. (2008), Sytuacja zawodowa i kwalifikacje mieszkańców, [w:] Kwalifikacja a rynek pracy w Lubuskim Trójmieście, red. M. Kwiatkowski, Wydawnictwo UZ, Zielona Góra.
- SZABAN D., TRZOP B. (2008), Plany i oczekiwania zawodowe uczniów i studentów, [w:] Kwalifikacja a rynek pracy w Lubuskim Trójmieście, red. M. Kwiatkowski, Wydawnictwo UZ, Zielona Góra.
- WÓJCIK J. (2001), Badanie zawodowych losów absolwentów szkoły wyższej, [w:] Metody badania losów i karier absolwentów szkół zawodowych, red. U. Jeruszka, IPiSS, Warszawa.

ZGIERSKA A. (2010), Monitoring rynku pracy. Wejście młodych ludzi na rynek pracy, Komunikat GUS z 23 lutego 2010 roku.

ZIELIŃSKA M. (1997), Kariery zawodowe absolwentów wyższej uczelni, LTN, Zielona Góra.

Elżbieta Kołodziejska
Edyta Mianowska

Pedagogy Graduates on the Labour Market. Career History of University of Zielona Góra Graduates

Abstract

The article will present the results of the research performed on chosen at random graduates of the Faculty of Education, Sociology and Health Sciences, University of Zielona Góra. It is important to say that the authors understand the concept of a graduate much broader than it is seen in the surveys run by GUS (Central Statistical Office) or employment offices. Research subjects are people who graduated from the University of Zielona Góra within the last five years. The choice of the interval is connected with the transformation of Higher School of Pedagogy (WSP) into the University of Zielona Góra, which supposedly has changed the importance of diplomas on the labour market.

The presented research focused on the career path of the graduates, thus the answer to the following questions was searched: Whether and, if yes, where did the graduates of a chosen faculty obtain a job? What requirements from employers did they encounter while looking for a job and if they met them? The authors also asked the graduates for a retrospective evaluation of professional competencies they had acquired at the university. Analysing the non-scientific activities of graduates during their studies, the authors tried to establish to what extent a university is responsible for equipping students with competencies important on the job market, and how much this responsibility is determined by student activities.

The dynamic development of higher education market in the recent years forces particular universities to become interested in learning outcomes. Kazimierz Denek (*Pomiar efektywności kształcenia w szkole wyższej*, Warsaw 1980), speaking about the effectiveness of education, indicates the internal effectiveness (i.e. acquiring knowledge, skills and attitudes enclosed in the university curriculum) and external effectiveness (i.e. implementing knowledge and skills at work). Internal effectiveness is constantly monitored by academic staff, while the other one is verified by the job market. However, due to the competitiveness of universities their authorities should also be concerned with the chances their graduates have on the job market and what position they occupy there.

The knowledge about professional careers of graduates can be used in two ways: to improve the process of education and for marketing purposes when recruiting new students.